

ชื่อวิทยานิพนธ์	ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม		
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวนิสาธิตน์ วรางคณาภิจกุล	ปีการศึกษา	2545
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา	ไทยศึกษา
ผู้ควบคุม	1. รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ศุภเมธี 2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา 3. รองศาสตราจารย์ทีพวรรณ จันทรสติภัย		

บทคัดย่อ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนไทย มีการสืบสานถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาระหว่างชนบทและเมือง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการปรับตัวของท้องถิ่นตามกระแสภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชุมชน โดยอาศัยองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรมา ผสมผสานกับแผนพัฒนาสมัยใหม่

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเกษตรพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิง ที่ส่งผลให้ตำบลไร่ขิงเป็นชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาการปรับตัวทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกร ศึกษาองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิงที่ส่งผลให้ตำบลไร่ขิงเป็นชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ การปรับตัว ปัญญาและอุปสรรค ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นจำนวน 34 คน วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิงประกอบอาชีพ การทำนาข้าว การทำสวนไม้ดอก การทำสวนไม้ผลและไม้ยืนต้น การปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร และการจักสาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการทำนาข้าว การทำสวนไม้ดอก การทำสวนไม้ผล และไม้ยืนต้น และการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ พบว่า เกษตรกรสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดปี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเลี้ยงสัตว์ พบว่า ยังคงเหลือเกษตรกรเลี้ยงไก่หมู่ที่ 14 เพียงหมู่เดียว เลี้ยงไก่เนื้อและไก่พื้นบ้าน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พบว่า ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่กลุ่มเกษตรกรได้รวมตัวกันผลิต คือ มะพร้าวเผาและขนมจาก นอกจากนั้นเกษตรกรผลิตในครัวเรือน และมีศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนในหมู่ที่ 10

พื้นที่สีเขียวที่รัฐประกาศบังคับใช้ พบว่า ส่งผลดีให้กับพื้นที่เกษตรกรรมในตำบลไร่ซิงที่ยังคงเหลืออยู่ โดยไม่ถูกโรงงานอุตสาหกรรมบุกรุกพื้นที่

ด้านการปรับตัว พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตเพื่อใช้ในชุมชนมาเป็นการผลิตเพื่อค้าขายกับบุคคลภายนอกชุมชน มีการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น มีการใช้สารเคมีและสารกำจัดแมลงศัตรูพืช มีการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และสามารถนำไปจำหน่ายได้ เช่น การจักสานตะกร้าจากก้านมะพร้าว การนำมะพร้าวมาทำเป็นขนมจาก การนำฝรั่งมาทำเป็นฝรั่งดองและฝรั่งหยี รวมถึงแชมพูและครีมนวดผสมสมุนไพรดอกอัญชัน

ด้านองค์ความรู้ พบว่า กลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ซิง สืบทอดภูมิปัญญามาจากบรรพบุรุษผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ มีการคิดค้นสูตรยากำจัดแมลงจากลูกขี้กา สะเดา ว่านหางไהל และยาสมุนไพรชนิดต่าง ๆ

การปรับตัวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเข้มแข็ง พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการประดิษฐ์ มีการพัฒนาปรับตัวในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ตลอดจนทั้งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายได้

ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ผลผลิตบางส่วนยังไม่ได้มาตรฐาน ศัตรูพืชนับวันจะมีการสร้างภูมิคุ้มกันต่อต้านสารเคมี ขาดพันธุ์ปลาที่ดีมาเลี้ยงในท้องร่อง และขาดความรู้ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะของการศึกษา เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับสารตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร รัฐควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ รัฐควรส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปรับตัว และองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

Thesis Title : The Local Wisdom of Agriculture Groups in Raikhing Sub-district, Samphran District, Nakhon Pathom Province
Researcher : Miss Nisarot Varangkanakijkul, 2002 Academic year
Degree: Master of Thai Studies
Thesis Advisors : 1.Assoc.Prof. Thassanee Supphamethee
2.Assoc.Prof. Dr. Surasak Larbmala
3.Assoc.Prof. Thippawan Chansathit

ABSTRACT

The local wisdom of Thai life has been continuously succeeded since our ancestors time in combination with the new knowledge and in connection with development between the rurals and cities for the equality of the economic and social development, the development of the local wisdom and the communities for the strength, together with the suitable locality adjustment according to the local wisdom currently to be in line with the community conditions under the existing body of knowledge in the farmer groups' locality to blend with the new and modern development plan.

This research aimed at the study of the local wisdom on the fundamental agriculture of the farmer groups for making Raikhing Sub-district a strong community, the study of the adjustment on the local wisdom of the farmer groups, the study of the body of local wisdom of the farmer groups in Raikhing Sub-district resulting in the strength of Raikhing Sub-district Community and to study the problems and obstacles of the farmer groups.

The tool used in the research was the open-end interview concerning the local wisdom, body of knowledge, adjustment, problems and obstacles. The population involved in the study were the group of 34 local leaders and the information was analyzed in accordance with the objectives that were presented in the descriptive form.

The result of the study showed that the group of the farmers in Raikhing Sub-district were engaged in paddy farming, flowering plant gardens, fruit orchards and perennial trees, toxic substance free kitchen garden, husbandry, agricultural processed products and basketry.

For the local wisdom on the agricultural products, it was found that the farmers could cultivate their rotating crops all year round.

In part of the husbandry, only Village No. 14 was found to raise meat, chickens and domestic fowls.

For the local wisdom on the processing, it was found that some products collectively produced by the group of the farmers were burned coconuts and sweet (Blended glutinous rice with coconut milk mixed with shredded coconut meat) wrapped in nipa palm leaves. The rest of them were produced for use in their own families. The community sale center was in Village No. 10.

The green areas announced for the enforcement by the government were found to deliver the positive result for the remaining agricultural areas in Raikhing Sub-district as they had not yet been encroached by the industrial factories.

On the adjustment the groups of the farmers were found to change their tactics from the production for the use in their own community to the production for sale to the persons outside the community. The new technology seemed to be more dependable and more usable of chemical substances and insecticides. The natural resources available in the local areas were taken for the processing as the ready-for-sale products such as coconut stem basketry, pickled guava, processed guava, coconut leaves for wrapping sweet cakes, butterfly pea herbal shampoo and conditioner.

On the body of knowledge, the group of the farmers were found to succeed their local knowledge from their own ancestors blended with new body of knowledge by innovating the insecticide formula made from *Trichosanthes* fruits, margosa tree, Hang Sai sedge and medicinal herbs.

The adjustment effecting the strong community was to encourage the group of the farmers to use their own local knowledge and body of knowledge for the invention, the adjustment development for the product processing as well as the use of the new technology in assisting the production for sale in the market.

Problems and obstacles were found to be the under standard production, the immuned insects against the chemical substances, the lack of good species of fishes to breed in the ditch and the lack of knowledge relating to the new product designing and the recommendation on the education, the lack of knowledge concerning the residual substances in the agricultural products. The government should therefore assist in offering knowledge and recommendations continuously on the product design, local wisdom promotion, self adjustment and body of knowledge.